

Co je přesné, nemusí být spolehlivé

Mít své povolání jako celoživotního koníčka a ještě za sebou zanechat kus pořádně odvedené práce, to se nepoštěstí každému. **Lubomíru Cyhelskému**, nestorovi české statistiky, se to však podařilo.

Svůj profesní život zasvětil statistice. Jeho katedrou statistiky na Vysoké škole ekonomické v Praze (VŠE) prošly stovky studentů. Napsal řadu učebnic a publikací. Podílel se na více než čtyřech desítkách skript a učebnic určených zejména pro základní kurz statistiky.

Matematika, má láska

Narodil se v rodině venkovského učitele. Jeho cesta ke statistice vedla přes lásku k matematice. „Matematika mně šla lehce, stačilo mi poslouchat kantora a nemusel jsem se to už dál učit,“ vzpomíná. Protože ho lákala aplikovaná matematika, vybral si Vysokou školu speciálních nauk při ČVUT, kde se studovalo zeměměřičství a statisticko-pojišťovnické inženýrství. Statistika ho chytla hned v prvním ročníku. Zásahu na tom bezesporu měli i výborní profesoři. „Jeden odborný asistent nám na mariášových kartách vysvětloval, jaká je pravděpodobnost, že na osmi kartách dostaneme tři esa. To nás samozřejmě bavilo,“ konstatuje Cyhelský. S respektem a uznáním si vybavuje i přednášky Oty Šika, pozdějšího předsedy vlády, který po roce 1968 emigroval do Švýcarska.

Ve svých 22 letech nastoupil na Státní úřad statistický, kde s kolegy zavedl statisticky prováděné krajské bilance peněžních příjmů a výdajů obyvatelstva. „Byla to tehdy opravdu velká škola. Musel jsem vytvořit manuál a vysvětlit krajským statistikům, jak mají vše počítat.“ Vedle toho zde ještě počítal národní důchod v dopra-

prof. Ing. Lubomír Cyhelský, DrSc.

Narodil se 10. 12. 1929 v Bousově. | V roce 1951 pracoval jako statistik ve Státním úřadě statistickém. | V roce 1952 začal působit na pozici odborného asistenta na Vysoké škole politických a hospodářských věd. | V roce 1968 se stal profesorem ekonomické statistiky. Od šedesátých do devadesátých let řídil katedru statistiky. | V sedmdesátých a osmdesátých letech zastával funkci proděkana a prorektora na VŠE. | V roce 1979 se stal řádným členem Mezinárodního statistického institutu. | V současné době působí na katedře ekonomické statistiky Technické univerzity v Liberci a na katedře matematiky a statistiky Vysoké školy finanční a správní v Praze. | Jeho krédo zní: „Všechno může být jinak.“

vě a dálkově dodělával poslední ročník školy. „Hodně mi to dalo, vzpomínám na to rád a v dobrem,“ říká statistik.

Lubomír Cyhelský byl také jedním z prvních pracovníků nově zřízené katedry statistiky Hospodářské fakulty Vysoké školy politických a hospodářských věd. S tou pak

o rok později přešel na nově založenou VŠE. Katedře statistiky zde zůstal věrný více než padesát let. Pak se přestěhoval do Liberce, kde jako mladík prožil poválečná léta. V roce 1994 začal pracovat na Technické univerzitě s cílem pozvednout úroveň výuky statistiky. Současně působí i na katedře matematiky

a statistiky Vysoké školy finanční a správní v Praze. „Vždycky jsem byl zvyklý dělat na více místech najednou,“ vysvětluje.

Matení lidí

Zvyšování kvality statistiků a prezentaci výsledků jejich práce na veřejnosti chápe profesor Cyhelský jako nekonečný, ale potřebný sisyfovský boj. Podle jeho mínění je nutné neustále dbát na zvyšování vzdělanosti veřejnosti a novinářů, ale i odborníků, kteří se statistikou pracují. Za největší problém současné statistiky považuje matení lidí. „Jednou jistý politik v televizi říkal, že průměrná mzda je 20 tisíc, a co ti lidé vlastně chtějí, když polovina z nich je vydělává. Tím ovšem dokázal, že tomu vůbec nerozumí,“ komentuje omyl veřejné osoby.

Podle Cyhelského si veřejnost často plete pojmy spolehlivost a přesnost. „Lidé si myslí, že čím přesnější číslo dostanou, tím je větší pravda, že to tak opravdu je. Ale ono to platí obráceně. Čím větší přesnost, tím menší spolehlivost, tam je nepřímý vztah. Když řeknu, že něco je 2 m 71 cm a 55 mm dlouhé, tak je to přesné, ale je téměř jisté, že to není pravda. Když řeknu, že je to na centimetry, tak je to spolehlivější, byť méně přesné. A když to uvedu v decimetrech, tak je to opět méně přesné, ale spolehlivější. A teď jde o to, co je důležitější. Jestli přesnost, anebo spolehlivost.“

Michal Novotný
odbor vnější komunikace